

Ulrich Hub

DE BELEDIGDEN

Vertaling Tom Kleijn

*****

PERSONEN

ROBERT   Eerste Viool

FLORIAN   Tweede Viool

RENATE   Altviool

MARION   Cello

*****

Bij het kwartet had ik het idee van een gesprek dat vier personen met elkaar voeren. Ik heb geprobeerd dit idee ook op een kwintet toe te passen, maar ik merkte dat de raad die Horatius aan de dramatische dichter geeft, hier absoluut van toepassing is: nec quarta loqui persona laboret (*). De vijfde persoon is hier net zo min voor de afwisseling van het gesprek nodig als voor de volstemmigheid van de harmonie; en daarin scheidt hij slechts verwarring en creëert hij oneindigheid in het toneelstuk.

Johann Friedrich Reichardt, Vermischte Musikalien 1773

(*) 'En dat niet een vierde persoon de moeite neme om te spreken.'
(Horatius Ars Poetica, vers 192. Er worden dus niet meer dan drie personen aanbevolen! - tk)

Pamina: "Liefde? Hij heeft me dus lief! O zeg me dat nog eens, ik hoor het woord liefde toch zo graag."

Emanuel Schikaneder, Die Zauberflöte 1791

EEN

(ROBERT, RENATE, MARION en FLORIAN leggen hun strijkstokken neer en kijken elkaar aan.)

ROBERT

Gelukkig heeft niemand ons gehoord.

RENATE

Hoezo?

FLORIAN

Dat was allesbehalve een veelbelovend begin.

MARION

Ik vond ons direct, fris en natuurlijk.

(Pauze.)

ROBERT

We mogen ons niet zo snel laten ontmoedigen. We hebben per slot van rekening nog zeven repetities.

RENATE

Zes, Robert zes.

FLORIAN

Nog maar zes? We zeggen het Museumeiland-concert af.

MARION

Tussen het derde en vierde deel moeten onze instrumenten wat ontstemd zijn geraakt. Daar begon het te rammelen. Wat intonatie betreft. *(Kijkt om zich heen.)* Het moet hier ergens tochten.

FLORIAN

Het tocht hier voor geen meter.

RENATE

Mag ik een voorstel tot minnelijke schikking doen?

ROBERT

Nee.

RENATE

Op het moment dat we de instrumenten ter hand hebben genomen, vergeten we gewoon alle persoonlijke ontstemmingen.

FLORIAN *(schreeuwt)*

Goed, ik zeg niets meer over Marions intonatie! Geen stom woord meer!

MARION *(schreeuwt)*

Dat pik ik ook niet, dat jij je met mijn muziek bemoeit!

ROBERT

Zie je, Marion, zo'n instelling is al een deel van het probleem. Het gaat niet om jouw muziek, maar om onze muziek. Onze gemeenschappelijke muziek. Kort en goed, wij moeten om te beginnen onze verschillende opvattingen over dit kwartet met elkaar in overeenstemming zien te brengen. We zijn vier beeldhouwers, zo moeten we ons dat namelijk voorstellen. We bewerken dezelfde steen van vier verschillende kanten en bekijken tegelijkertijd het gemeenschappelijke werk, maar vanaf een gepaste afstand. En ik heb na de eerste keer doorspelen de indruk dat we allemaal volstrekt uiteenlopende ideeën hebben ...

RENATE

Mag ik een klein voorstel doen?

MARION

Nee.

RENATE

Namelijk het praten tijdens de repetities strikt te beperken. Strikt, Robert, strikt.

ROBERT

Hoe eerlijker je met elkaar praat, des te meer komt dat je als musicus ten goede.

MARION

Als we werkelijk allemaal zeggen wat we denken, dan zou ons kleine strijkkwartet met een bescheiden plofje in rook opgaan.

ROBERT

Het is lastig de juiste balans tussen onze uiteenlopende vormen van expressie te vinden. Het gaat niet alleen om een mooie klank, er moet ook iets achter zitten. De muziek brengt niets in beweging, ze wil maar niet klinken ...

RENATE

Zwaai alsjeblieft niet de hele tijd met je strijkstok voor mijn gezicht. Robert, daar word ik krankzinnig van, als je voortdurend met je stok om je heen zit te slaan. Merk je dat nou niet? De hele tijd zit je gaten in de lucht te slaan. Vlak voor mijn gezicht. Begrijp je wat ik bedoel?

ROBERT

Probeer je me te zeggen, dat ik met mijn stok vóór jouw gezicht in de lucht aan het slaan ben?

RENATE

Je steekt me nog een oog uit!

MARION

Ik moet een luchtje scheppen.

ROBERT

Buiten sneeuwt het vast nog.

RENATE

Ik ga mee.

FLORIAN

We kunnen het beste even pauzeren.

ROBERT

Jullie halen je alleen maar een verkoudheid op de hals.

(MARION en RENATE gaan af.)

ROBERT

Ik wurg haar nog een keer met een kattendarm.

FLORIAN

Daarvoor zou ik zelfs een van mijn snaren willen opofferen.

ROBERT

Heb jij al eens door haar partij gebladerd? Daarin wemelt het van notities en tekenjes die ze in de marge heeft geschreven. Voor haar is perfectie het summum. *(Maakt een blikje bier open.)* Ziel - dat begrip is haar volslagen onbekend. Ik zou haar het liefst met haar stomme altviool om haar oren willen slaan.

FLORIAN

O.

ROBERT

Wat?

FLORIAN

Niets.

ROBERT

Ook een biertje.

FLORIAN

Tijdens de repetitie?

ROBERT

Die blijven daar buiten vast een eeuwigheid kletsen.

FLORIAN

Ik dacht net dat je het over Marion had.

ROBERT

Wanneer Renate dit blikje in mijn hand ziet, zal ze een wenkbrauw optrekken en op hoge toon zeggen: "Hadden we daar geen afspraak over?" Ik ken haar tot op het bot. Iedere gedachte van haar kan ik je voorspellen. Werkelijk iedere. Soms loop ik door haar hersenkronkels rond en open de ene hersenkamer na de andere. Wanhopig op zoek naar verrassingen. Overal kijk ik even naar binnen en zeg dan: "Ken ik al, ken ik al, dank u wel, ken ik allemaal al."

FLORIAN

Vaak vraag ik me af, hoe het haar lukt zulke klanken op haar altviool te spelen. Buitengewoon mooi.

ROBERT

Spits liever je oren, dan zul je constateren dat die schoonheid levenloos is, eentonig, kil als glas. Dat verwondert me trouwens, dat zelfs jij je door haar tonen in de luren laat leggen. Afgelopen nacht lag ik urenlang naast haar wakker en heb de meest verschrikkelijke dingen verzonnen om haar pijn te doen. Ik luisterde naar haar rustige gelijkmatige ademhaling ... Toen ben ik bijna uit mijn vel gesprongen, omdat me ineens inviel, dat **ik** degene ben, die pijn lijdt, en **zij** slaapt in alle rust.

(Pauze.)

ROBERT

Maar misschien doet ze alleen maar alsof ze slaapt en is ze in werkelijkheid net zo klaarwakker. En verzint van haar kant gruwelijke kwellingen voor mij.

FLORIAN

Het geheim van de liefde, in elk geval in haar ideale vorm, bestaat daarin dat er op de bodem altijd nog iets achter moet blijven. Zoals koffiedik.

ROBERT

Jaja, maar op de een of andere manier maakt me dat een klein beetje onrustig, weet je?

FLORIAN

Wat?

ROBERT

Die totaal uitgemolken tweezaamheid.

FLORIAN

Toen ik op school zat, had ik een biologieboek. Daar stond een serie verschillende plaatjes in afgedrukt: de ontwikkeling van de aap naar de mens. Voor elk ontwikkelingsstadium een plaatje. Ken je onze nieuwe cellist? Hij ziet eruit als het laatste plaatje **voor** de mens. En met uitgerekend die kerel gaat Marion naar bed.

ROBERT

Met die cellist ...

FLORIAN

Overigens laat me dat koud.

ROBERT

Hoe weet jij dat?

FLORIAN *(met tranen in de ogen)*

Volkomen koud.

ROBERT

De cellist aan de tweede lessenaar?

(Pauze.)

ROBERT

Weet je dat zeker?

FLORIAN

We zijn uit elkaar.

ROBERT

Nee.

FLORIAN

Jawel.

ROBERT

Echt waar?

FLORIAN

Ja.

ROBERT

Maar ... maar waarom weet ik daar niets van.

FLORIAN

Nu weet je het toch.

(Pauze.)

ROBERT

Wanneer?

FLORIAN

Gisternacht.

ROBERT

Ik weet helemaal niet wat ik daarvan moet zeggen ...

FLORIAN

Je hoeft er niets van te zeggen.

ROBERT

We zijn zo goed bevriend, we zien elkaar bijna elke dag, we spelen in hetzelfde orkest. We hebben net pas dit strijkkwartet opgericht ... Dit is onze eerste repetitie en jij ... Het Museumeiland! We hebben nog maar zeven repetities tot aan het concert.

FLORIAN

Zes. Maak er toch niet meteen een drama van, dat is het helemaal niet waard.

ROBERT

Ik maak er geen drama van, ik stel het me alleen maar voor.

FLORIAN

Het Museumeiland zal wel niet in het water vallen.

ROBERT

En sinds wanneer? Ik bedoel, sinds wanneer zijn jullie niet meer ...

FLORIAN

Dat zei ik toch al. Sinds gisteren. We hadden de hele nacht gepraat en gepraat en gepraat ... Bij het krieken van de dag heb ik haar gewoon een klap verkocht. Dat maakte behoorlijk snel een eind aan het gesprek.

ROBERT

Dit wordt steeds dramatischer! Ik had er geen flauw vermoeden van. Jij hebt haar geslagen?!

FLORIAN

Een heel nieuw gevoel. Whamm. *(Slaat een paar keer met zijn hand in de lucht.)* Geweld. Whamm. Doeltreffender dan alle woorden bij elkaar.

ROBERT

Ik ben verbijsterd. Zo ken ik jou helemaal niet. Eigenlijk bewonder ik je. Ik praat er de hele tijd alleen maar over, dat ik Renate met die altviool van haar de hersens in wil slaan ...

FLORIAN

Ik heb haar toch niet de hersens ingeslagen.

ROBERT

Jij praat niet, jij doet het gewoon. Dat is al een behoorlijke prestatie, weet je? Ofschoon je zoiets vanzelfsprekend niet hardop mag zeggen. Maar hier hoort ons toch niemand. Vrouwen mag je eigenlijk niet slaan.

FLORIAN

Dat zei Marion ook, en toen was ze weg.

ROBERT

Wanneer?

FLORIAN

Mij laat het koud.

ROBERT

Wanneer zijn jullie uit elkaar gegaan?

(Pauze.)

FLORIAN

Gisternacht.

ROBERT *(slaat zijn handen voor zijn gezicht)*

Wat dramatisch.

(RENATE en MARION komen terug.)

MARION

Hou je vast.

RENATE

We hebben een verrassing bedacht.

MARION

Weten jullie wat we hebben bedacht?

FLORIAN

Nee, maar jullie zullen het ons vast zo meteen zeggen.

RENATE *(ziet de blikjes bier)*

Het is niet waar.

MARION

Bier!

RENATE

Bier?

FLORIAN

Bier.

MARION

Ik ook.

RENATE

Tijdens de repetitie bier? Hadden we hieromtrent niet iets afgesproken?

ROBERT

Geen idee.

MARION *(maakt een blikje bier open)*

Waar hebben jullie over gepraat?

FLORIAN

Over muziek.

MARION

Wij ook.

RENATE

Maar anders.

MARION

We hebben onze gedachten laten gaan over de toekomst van ons strijkkwartet.

RENATE

Nu kan er voor ons op het Museumeiland niets meer misgaan. Wil jij het zeggen?

MARION

Zeg jij het maar.

RENATE

Nou. Dit is ons voorstel. Luister goed. Eigenlijk was het mijn idee, maar Marion was meteen enthousiast.

MARION

Heel spontaan.

RENATE

We zouden er nog een vijfde partner bij moeten zoeken.

MARION

Dan zijn we met meer.

RENATE

We richten een kwintet op.

ROBERT

Marion, dat denk jij maar, dat jij spontaan bent. Jij bent in werkelijkheid iets heel anders. Ik ben bang, dat mij niets toepasselijkers te binnen schiet dan dom. Wij zijn een kwartet, en wij blijven een kwartet. Dat is niet zomaar.

MARION

Wij hebben tot nu toe niet eens een naam voor dit kwartet kunnen verzinnen.

ROBERT

We zijn al begonnen met repeteren. En wel met z'n vieren.

RENATE

Met een beschamend resultaat.

ROBERT

Het liep van een leien dakje.

FLORIAN

Het kost gewoon tijd, voordat je in een kwartet eenheid bereikt.

ROBERT

Maar je voelde al aanzetten daartoe. We hoeven alleen nog maar onze uiteenlopende opvattingen met elkaar in overeenstemming te brengen.

MARION (*tegen RENATE*)

Ik ga het hem morgen bij de orkestrepitatie gewoon vragen. Klaar, uit, af.

ROBERT

Jullie hebben al iemand op het oog?

RENATE

Ja, dat hebben we toch al gezegd.

FLORIAN

Wie?

RENATE

Die cellist.

MARION

De cellist aan de tweede lessenaar. Die nieuwe.

ROBERT

Niets hebben jullie daarvan gezegd.

RENATE

Meteen toen we binnenkwamen.

ROBERT

Florian, wat vind jij daarvan?

FLORIAN

We zeggen het concert op het Museumeiland af.

ROBERT

Jullie willen, dat dat stuk vee samen met ons muziek maakt?

RENATE

Hij ziet er, hoe zal ik het zeggen, zeer mannelijk uit. Zelfs zeer, zeer mannelijk.

MARION

Lekker.

RENATE

Hij is uiterst sensibel en vermoedelijk veel gevoeliger dan jullie twee bij elkaar.

MARION

Hij speelt mee in de Klooster-concerten. Regelmatig.

ROBERT

Iemand die gevoeliger is dan ik en in Klooster-concerten speelt, vind ik zonder meer verdacht.

FLORIAN

Hij ziet er eerder uit als iemand, die in zijn vrije tijd rotstekeningen maakt.

MARION

Vroeger op het conservatorium was er een professor, die kon met zijn lul piano spelen.

RENATE

Marion, waar heb jij het over?! Er bestaat zoveel interessante literatuur voor de bezetting met een tweede cello. We zouden de Mozart-kwintetten kunnen spelen.

ROBERT

In de kwintetten van Mozart wordt de altviool gedubbeld, Renate.

FLORIAN

Waarschijnlijk heeft hij helemaal geen zin om met een stel mislukkelingen kamermuziek te maken.

ROBERT

Jij bent toch geen mislukkeling, Florian. Zoiets mag je niet denken, laat staan zeggen.

MARION

Ik ga het hem morgen meteen vragen.

RENATE

Ik zou hem vanavond nog kunnen bellen.

MARION

Prima.

RENATE

Hoe laat is het?

ROBERT

Over mijn lijk! De kwartetformatie is afdoend, zuiver en in zich afgerond. Er bestaat niets dat meer bevredigt dan vier stemmen. Vier! Komt er nog één bij, leidt dat tot niets anders dan chaos. Tot nu toe werd in ons kwartet elke regel met voeten getreden. Niemand houdt zich aan welke afspraak dan ook. Er wordt eindeloos bier gedronken, je hoeft maar naar Marion te kijken ... Veel geschreeuw, weinig wol ...

RENATE

Laten we het stuk nog een keer doorspelen.

MARION

Je bedoelt, alles nog een keer doorspelen? Alle vier de delen?

FLORIAN

Ja.

MARION

Nou ... ik weet niet of ik daartoe nog in staat ben. Ik heb inmiddels wel twee biertjes op.

ROBERT

Hoezo twee?

RENATE

Mijn bier heeft ze ook opgedronken.

FLORIAN

Wie graag veel bier drinkt, moet er ook tegen kunnen.

MARION

Dan kunnen we het beste maar meteen beginnen.

FLORIAN

Maar jullie moeten dan toch wel je best doen.

RENATE

Ik doe altijd mijn best.

ROBERT

En jij, Marion, wees een beetje aardiger tegen Florian.

MARION

Ik ben altijd aardig tegen Florian.

FLORIAN

Wie geeft de A?

ROBERT

Ik.

(Ze pakken hun instrumenten op.)

Donker

EERSTE MONOLOOG

RENATE

Het is waar, de altviool speelt niet zoveel melodieën als de eerste viool, maar toch bestaan er schitterend mooie binnenstemmen, die je, als je ze speelt, niet minder vreugde bezorgen dan de buitenstemmen. Deze in eerste instantie minder hoorbare stemmen zijn belangrijk voor de fijngevoeligheid en schoonheid van het totale klankbeeld. Met mijn altviool bevind ik mij in het midden van de harmonie. Van hieruit kan ik horen en genieten van wat er links en rechts van me gebeurt. Niets schenkt meer bevrediging dan rond om je heen klanken op de meest verschillende toonhoogtes te horen, hun te antwoorden en je met hen te verenigen. Als ik mijn houding ten opzichte van de muziek met een enkel woord moest beschrijven, zou ik zonder een spier te vertrekken het begrip liefde kiezen.

(Huilt.)

Wanneer ik toen al had vermoed, dat Robert achter mijn rug om met Marion ... en heel ongegeneerd en uiterst opgewekt waarschijnlijk ... en achter Florians rug om vanzelfsprekend ook ...

(Huilt.)

Dat moet begonnen zijn ... al voor onze eerste repetitie. Koelbloedig hebben die twee met ons gemusiceerd. Van de eerste tot de allerlaatste repetitie van ons kleine strijkkwartet. Het bed in met mijn zus ... God, wat triviaal! Geen wonder, dat een mens als Florian aan dat soort van

banaliteiten kapot moest gaan.

(Huilt.)

Ze hebben hem gevonden. In de orkestbak. Op de ochtend van het Museumeiland-concert.

(Huilt.)

Waarom heeft hij zo weinig vertrouwen gehad? Als we daar eenmaal hadden opgetreden, zou alles anders zijn geworden. Hij had niet zo aan zijn talent mogen twifelen. Hoe compromislozer je als mens bent, des te meer komt je dat als kunstenaar ten goede. Of ik net zoveel moed zou hebben voor zo'n heroïsche daad als Florian? Robert is een lafaard, een erbarmelijk kletswijf. Is u dat nog niet opgevallen? Hij zegt altijd "kort en goed" en dan praat hij waanzinnig lang door ... Gelukkig hoef ik hem niet meer te zien. We zijn uit elkaar. Ik heb er geen traan om gelaten.

Donker.